

Ján Svetlík - prvá obeť Malej vojny

Dňa 23. marca 2004 si pripomenieme už 65. výročie tzv. Malej vojny, konfliktu, na ktorý sa takmer zabudlo. Napriek tomu, že sa v ňom bojovalo o našu samostatnosť a územnú celistvosť a v ktorej zomierali slovenskí vojaci. Jedným z prvých, ak nie vôbec prvým bol, aj Pezinčan Ján Svetlík (na snímke).

Dňa 23. 3. 1939 vstúpili maďarské vojenské jednotky viacerými prúdmi na územie Slovenska z Podkarpatskej Rusi, okupovanej už Maďarmi. Slovenská armáda práve prechádzala rozsiahlou reorganizáciou, spôsobenou odchodom veľkého počtu dôstojníckych kádrov do Čiech a tak sa maďarskému postupu postavili na odpor len malé jednotky. Krátko po polnoci obsadili maďarské jednotky obec Ubľa, kde prekvapili a zajali rotu 16. pluku. Počas dňa postúpili na severe až k Stakčínu a na juhu až za Sobrance. Slovenskej armáde sa v priebehu prvého dňa bojov nepodarilo vytvoriť obrannú líniu a proti postupujúcim maďarským kolónam zasahovali len trojčlenné roje slovenského letectva na lietadlách Letov Š.328 a Avia B.534. Tretím rojom, ktorý zasiahol v ten deň do bojov bol aj roj letky 45 z perute II/3, ktorému velil rotmajster J. Hergott. Jeho príslušníkmi boli poručík J. Svetlík a desiatnik M. Danihel. Roj vzlietol o 15.00 hod. z letiska v Spišskej Novej Vsi a čoskoro dorazil do priestoru

dôležitej železničnej stanice Ulič, kde spozoroval časti dvoch maďarských peších plukov, vyložené zo železničných transportov. Už pri prvom hĺbkovom útoku roja na nepriateľské pozície zasiahla lietadlo Jána Svetlíka paľba protiletadlových guľometov. Jeho Avia B.534 začala horieť a neovládaná sa zrútila severne od obce Ulič na územie, ktoré bolo obsadené maďarskými jednotkami.

Neskôr sa zistilo, že poručík Svetlík utrpel už vo vzduchu priestrel hlavy a bol mŕtvý ešte pred dopadom lietadla. Jeho telesné pozostatky po skončení konfliktu previezli do Častej, kde žili Svetlíkovi rodičia a tam ho aj pochovali. Ďalšie dve lietadlá roja pokračovali v náletoch a podarilo sa im zničiť niekoľko automobilov a poškodiť niektoré kanóny. Svetlík bol len prvou obeťou ťažkých vzdušných bojov. Slovenské letectvo počas dvoch dní bojovej činnosti (23. - 24.3. 1939) stratilo až 10 lietadiel a ďalšie štyri boli vážne poškodené. Maďari neutrpeli s výnimkou lietadla Fiat strážmajstra Arpáda Kertésza, ktorého zostrelila vlastná protiletadlová obrana, žiadnu stratu. Po 24. marci činnosť letectva obojstranne prestala, 26. marca bolo uzavreté prímerie, ktoré však maďarské jednotky často porušovali. Boje definitívne prestali 28. marca. V následných rokovaniach Slovensko, oklieštené už predtým Viedenskou arbitrážou, stratilo ďalších 78 obcí v pásme 20 km pozdĺž východoslovenských hraníc.

(Podľa: Juraj Rajnivec - Slovenské letectvo 1939 - 1944, Charles K. Kliment - Slovenská armáda 1939 - 1945).

Petra Pospeschová, Peter Wittgrüber
Mestské múzeum v Pezinku

Sociálne služby cez Privilégium

Od 1. januára 2004 prešli práva a povinnosti zabezpečovania opatrovateľskej a prepravnej služby z Bratislavského samosprávneho kraja na Mesto. Delimitovaných bolo 103 opatrovateľiek a 2 pracovníci na úseku administratívy.

Mesto sa rozhodlo zabezpečiť sociálne služby cestou neziskovej organizácie. Z toho dôvodu

rokovalo s rôznymi organizáciami, z ktorých najserióznejšiu a najvýhodnejšiu ponuku predložilo Centrum privátnych sociálnych služieb Privilégium, n.o., Bratislava.

Podľa zmluvy bude Privilégium, n.o., zabezpečovať opatrovateľskú a prepravnú službu. Okrem toho bude poskytovať i ďalšie služby na základe dohody s občanom. Budú

to masérské služby (1 hod. 200 Sk), pedikúra a manikúra (1 hod. 120 Sk), lekárske vyšetrenie v byte opatrovaného zmluvným lekárom (200 - 500 Sk/hod.), kadernícke služby v byte, rekreačné pobyty, fakultatívne výlety a iné.

Kancelária organizácie bude v prenajatých priestoroch v Zariadení sociálnych služieb na Hrnčiarskej ul. č. 35 v Pezinku.

(mo)

Na voľné chvíle

S príchodom jari a pribúdajúcimi slnečnými lúčmi bude asi rásť chuť na pohyb a pobyt v prírode. Pre tých, ktorí túžia po cykloturistike a nemajú vlastný bicykel ponúka Informačné centrum v Pezinku možnosť ich zapožičania. K dispozícii je desať kusov horských bicyklov, ktoré venovala mestu firma Orange. Požičovňa pri IC, sídliaca na Radničnom nám. 9, je otvorená v pondelok - piatok od 10. - 18. hod., v sobotu od 9. do 12. hod.

Podľa aktuálneho cenníka je požičovňa na celý deň 50 Sk (okrem toho sa platí 500 korunová záloha, ktorá sa po odovzdaní bicykla vracia). Blížišie informácie možno získať v IC, na tel. č. 033/6901 107, e-mail: informacne.centrum@msupezinok.sk. (EL)

Výberové konanie

Generálny sekretár SČK vypisuje výberové konanie na pozíciu **riaditeľ SÚS SČK Bratislava-okolie pre okresy Senec, Pezínok, Malacky**. Podmienky: min. SŠ vzdelanie s maturitou (ekonomický alebo zdravotnícky smer vítany), schopnosť koncepcie pracovať, pripravovať projekty, práca na PC, organizačné schopnosti, viacročná prax. Ponuky s pracovným životopisom zasielajte do 14 dní od vydania inzerátu na adresu: **ÚS SČK, Grösslingová 24, 814 46 Bratislava.**

INZERCIA

Na stavbu radnice využili tiež Weltzov dom

Po získaní prvých mestských privilégií sa mesto rozhodlo postaviť budovu, ktorá by bola sídlom magistrátu a zároveň reprezentovala, ktorá by bola jeho symbolom. Na stavbu novej radnice boli využité dva meštianske domy na Trhovej ulici (dnes Štefánikova) a pri mestskom potoku sa nachádzajúci mestský kúpeľ. Jednou zo spomínaných budov bol tzv. Weltzov dom, ktorý stál v juhovýchodnom nároží dnešnej budovy radnice (dnes vinotéka a zmenáreň) a mal podobu dvojpodlažnej kamennej stavby s rovným stropom, siahajúcim do výšky asi dnešných horných ukončení okien. V druhej stavebnej etape (okolo r. 1619) boli jeho miestnosti zaklenuté valenou klenbou.

V súvislosti s dlžobami jedného z majiteľov domu, Ernesta Weltza, nariadila mestská rada v Pezinku v roku 1627 úradnú obhliadku jeho domu. Mestskej rade boli totiž predložené dlžobné úpisy z roku 1625, v ktorých sa spomínaný Weltz v prospech veriteľa zrieka polovice svojho domu, stojaceho vedľa domu obecného. Išlo o klenbové miestnosti orientované do ulice: o

malú klenbovú miestnosť za bránou Trhovej ulice, veľkú izbu s dvoma klenbami, kuchyňou a pitvom s príslušenstvom, izbu nad pánom Kellerom spolu s komorou. Súčasťou domu bola aj klenbová pivnica, lisovňa a klenbová stajňa pri potoku.

Maľba Robert Ujházy

V zmysle rozhodnutia mestskej rady bola polovica Weltzovho domu obhliadnutá na to určenými remeselníkmi: tesárom Štefanom Millnerom a murármi Wolfom Grábišom, Gašparom Wilhalmom a Baltazárom Christoffom a odhadnutá na 1130 zlatých. Každá miestnosť bola

samostatne popísaná a jej hodnota vyjadrená v zlatých: 1. horné obydlenie, ku ktorému patria dve klenbové miestnosti, kuchyňa a kuchynské príslušenstvo bolo odhadnuté osobami k tomu vybratými na 600 zlatých, 2. trojitá (trojdielne) trochu nižšie položené klenbové obydlenie, kuchyňa s príslušenstvom na 250 zlatých, 3. klenbová pivnica na 80 uh. zl., 4. polovica lisovne na 40 zl., 5. lis na 25 zl., 6. stajňa (koniareň) pri potoku na 35 zl.

Súčasťou domu a teda aj predmetom obhliadky bola aj trojdielna budova na námestí, v ktorej mali svoje pracovné miestnosti lekárnik, remeňár a ďalší neznámy remeselník. Tieto boli odhadnuté na 35, 30 a opäť 35 zlatých.

Aj vďaka dochovaným magistrátnym zápisniciam si môžeme dnes doplniť predstavu o podobe meštianskeho domu z prvej tretiny 17. storočia, domu, ktorý je dnes súčasťou radničného komplexu.

Petra Pospeschová,
Peter Wittgrüber
Mestské múzeum v Pezinku